

ako hoče. Da, še celó kazalo bi, da potegnemo meč zoper Bismarka, in ponižamo ošabno prusko Nemčijo tako, kakor si je zaslužila zavolj zavratnega napada na nas l. 1866, zavolj preganjanja katoličanov, zavolj silnih vojaških stroškov, v katere nemirni Bismark vse sosede posiljuje. Naposled je še omeniti velike nevarnosti za nas, ako bi se zvezali z Bismarkom. Kajti v slučaju vojske ima Nemčija dosta dela samo s Francozi in tedaj bi vsa ruska in italijanska sila zavalila se na nas! Boljše tedaj, ako Bismark svoj plen brani sam; če propadne, tem boljše za nas! Presilno njegovo zmago nad Rusi in Francozi pa zamoremo vsakako zabraniti.

Kakšni so freimaurerski domoljubi!

(„Cillier-Zeitung-i“ za „pošnofanje“).

Celjski poslanec dr. Forregger je dne 7. nov. 1874. javno v državnem zboru dunajskem hvalil freimavrerje. Njegova troblja „Cillier-Zeitung“ pa v 55. številki l. l. pravi, da je freimavrerjem pred vsem skrb za varstvo obstajajoče države (Wahrung... und Achtung der bestehenden Staatseinrichtungen). V pojasnilo bodi dopis dunajske „Deutsche-Zeitung“, ki mesenca februarja 1872. objavlja sledečo domoljubje v freimavrerskem smislu!

„Budapešt. Zavolj nekih prajzovskih denarjev proti velikanska in sramotna pravda (Skandal-Process). L. 1866. je Bismark hotel Avstrijo v srce zadeti (menda sedaj tudi še volk ni ovca. Ured.) in je v ta namen skušal na Ogerskem ljudi zoper avstrijskega cesarja spuntati. Nabral je tudi kardelo magjarskih prostovoljcev pod vodstvom generala Klapke. Dalje je Bismark grofu Božidarju Czaky-ju in plemenitašu Komaromy-ju izročil veliko penez, naj bi na Ogerskem punt zoper cesarja sprožili. Toda prenačlej pruskeje zmagi tega ni treba bilo. Zato je pred 4 tedni plem. Komaromy odšel v Berolin, da bi o prejetih penezih račun položil. Ali Bismark je račun in denarje pustil Komaromy-ju. (Lehko, ker je itak 30 milijonov srebrnih talarjev prejel vojne odškodnine. Ured.) Toda Komaromy neče jednako ravnati z onimi, katerim je on Bismarkovih denarjev izročil, ter sedaj namerjava tožiti grofa Ludvika Karoly-ja in Belo Kegleviča, ki sta prejela 100.000 talarjev ali 150.000 fl., da bi sprožila punt na Ogerskem. Jaz (dopisnik iz Budimpešte) pa mislim, da bo Bismark, poizvedevši za ovo pravdo, ves svoj upliv porabil, ter tako sramotno pravdo zatrl.“

No, zgodilo se je tako. Pravda se je brž zadušila. Toda začudení Avstrijanci sedaj iz tega sami lahko sprevidimo marsikaj, posebno pa kakšnost freimavrerskega domoljubja. Kajti general Jurij Klapka in grof Božidar Czaky sta znana freimavrerja in celo odbornika „izvršilnega odbora velikega orijenta za Ogersko“ v Budimpešti, Waitznerboulevard hiš. št. 47. Predsednik je Ju-

rij Jovanovič, državni podtajnik v ministerstvu za nauk in vero. General J. Klapka zastopa v odboru berolinsko-prusko ložo „k 3 svetovnim krog-ljam“, katerej so ogerski freimavrerji“ podredjeni.

Kdor ima oči, ta naj spregleda, kdor ušesa, ta naj čuje. „Cillier-Zeitung-i“ pa rečemo: ako jeni freimavrerji niso boljši domoljubi, kakor sta Klapka in Czaky, potem vemo, pri čem da smo! Freimavrersko domoljubje v smislu prekucuhov in puntarjev zoper svitlega cesarja in obstoječe avstrijsko cesarstvo Klapke in Czakyja zasluži vislice, ne pa zagovora v novinah, ki v Avstriji izhajajo! In kaj pa zaslužijo take novine?

Gospodarske stvari.

Oreh (juglans regia). Njegova prireja in velika koristnost.

II. Brž ko se je sad iz drevesa snel, mora se na prozračnem mestu raztrositi pa ne na debelo, da ne zaduhli. Vsak dan je treba orehe nekoliko preobrniti, da se od vseh strani enakomerno suše. Najlepše se orehi ohranijo, ako se v ribjih mrežah za sušenje pod strešjem razobesijo.

Oreh služi za pomizek, dokler je še frišen in se jedru koža prav luši; pa tudi pozneje posušeni so orehi priljubljen prigrizek pri mizi. Zeleni sad se okoli kresa z lupino vred skuha in v cukr z začimbo vlaga. Na dalje se sirov v krljičke reže in z cukrom vred v palinko ali žganje vlaga, od koder se toliko priljubljeni orehovi liker dobiva. Najbolj pa se orešji sad porablja, da se iz njega orehovo olje preša. Po zimi, ko so se jedra že do dobra posušila, se orehi stolčejo, in jedra iz njih vzamejo in iz njih olje preša. Navadno se dobiva ali se šteje od 100 liber orehovitih jeder ali kravic po 50 liber olja. Tako orehovo olje je izvrstno jedilno olje in dobro beljeno služi tudi malarjem, da sive barve namesijo. Orehovo olje ostane še pri mrazu od 12 stopinj tekoče in čisto, še le pri 14 stopnjah mrazu se zgosti in še le, če mraz na 22 stopinj poskoči, otrpne in in trdo postane.

Po onih krajih, posebno na južnem Nemškem, kjer je poljedelstvo v visokem razcvetu in kjer so zemljišča visoke cene, se orehovo drevo ne zasaja preveč, zato, ker je visoko in košato in veliko senco dela, tako, da posajenim sadežem več škode dela, kakor pa drevo samo na sebi dobička vrže. V drugih krajih pa, kjer je zemlja manj skopa, se z velikim pridom sadi. Za dragoceno pohištvo je orehov les dosti bolj obražtan, ko pa Mahagonijev les. Zavoljo tega stoji tudi v visoki ceni pri mizarjih. Posebno prijetnega pogleda je plameno prižasti les spodaj konec debla, in začetek korenine in ravno tako zgoraj, ko se vejevje začne razraščati. Zato je treba, kedar se oreh podira, na to gledati, da se deblo s kore-

nino vred izkoplje in da se veje ne preblizo debela posekajo. Drevesa iz goratih krajev imajo lepši les od dreves iz ravnin. Zmrznjena drevesa dajejo nekako moten, zelenkast, ne preveč obražtan les. Les se na raznovrstne načine rabi. V nekterih krajih, kakor v Odenskem gozdu, se iz njega leto na leto tisoč in tisoč puškinih batov nareja in v druge kraje posebno na Belgijsko izvažajo. Tudi pri nas delajo iz orehovega lesa puškine in samokresne bate. Les je za vsako oliko ali polituro in lužilo sposoben, vendar pa se morajo drevesa prej podreti, ko sok v nje stopati začne. Potem se mora les brž v plohe zrezati in sušiti pustiti. Iz korenin se dajo lepe, vitke sprehodne palčice narediti. Nezreli sad in zelene lupine se rabijo ko zdravilo zoper črve, skrnino, mehke vrede, kronične kožne bolezni, sramno kugo in dr. Zelene lupine se na vodi kuhajo in služijo v to, da se po vrtilih sočivje z njo škropi in tako škodljivo mrčesje pokončuje. Mizarjem služi taka barva za črno in trepežno lužilo za vse lesove sorte. Klobučar in barvar pa dela iz orehovitih lupin rujavo barvo. Oreh je visoko in lepo drevo, svoje globoke in mogočne korenine globoko v zemljo poriva in tako brani, da se zemlja tako lahko ob deževju jeseni in spomladi ne splazi. To drevo zasluži sploh, da ga naši kmetovavci tam zasajajo, kjer je mogoče in kjer je treba plaze braniti.

M. Pomoček skvarjeno žito popraviti. Mnogokrat se prigodi, da se razno žito zmoči. Nasledek tega je ta, da se vgreje, rudečkasto postane, lahko plesni in zaduhel duh in okus dobi. Ako se je to zgodilo, treba je praha stolčenega lesnega oglja med žito pomešati. Prah se med žitom pušča 2—3 tedne in potem se vse preveje in ogljeni prah iz žita odpravi. Tako ravnanje zaduhli duh in okus odpravi. Včasih se tudi primeri, da se žito malo predno se v škedenj zvozi ali med vožnjo nekoliko zmoči. Ako se je tako zmočeno žito potem izmlatilo, treba je izmlačeno žito sušiti. Godi se pa takole: Okoli žitnega kupa se v enakih deljavah korpi negašenega apna postavijo. Apno v jerbasih se rahlo s papirjem pokrije. Apno vso vlago iz žita hitro na se potegne in žito suho postane. Ako je zrak suh seveda se to delo bolj hitro in popolno opravi.

Dopisi.

Iz Dobrne. (Tatovje.) V naših krajih se že več let nič ni slišalo o kakih neporednostih; imeli smo blaženi mir. Ali letos, ni še temu dolgo, je nepoklican gost okoli 4. ure po poldne zmuznil se skozi okno pri nekej hiši na Gorici. Ljudje, bivši pri svojih opravkih na polji, videli so sicer nekega nepoznanega ptujca s košem na hrbtu; svoje stopinje meril je po potu mimo pridnih delavcev: ne, da bi bil kak capin, to še jim na misel ni prišlo, dokler niso zvedeli o tatvini. Krad-

ljivec vzel je srebrnega denarja 15 fl. in obleke, kar je našel v izbi; v svoj koš spravil je vrednosti do 50 fl. Za nekoliko dni se prigodi enak slučaj na Zavrhu. Tudi tam je bila hiša prazna; domači skrbeli so na polji za potrebni kruh. Ko ob poldne pridejo domov, najdejo vse razmetano. Tatinske tace pobrale so 7 fl. in nekaj oblačila. Toto meštrijo razumi menda tisti kajon, ki je po Klancu ljudi lovil na limaniče s prodajanjem številka za loterijo! — V noči od 14—15. sept. je prišel neznan nadzornik ogledovat topliške kase. (Da li je imel tovariše ne vemo.) Došel je v poslopje skoz stranska vrata, ki so navadno odprta tudi ob nočnem času. Nepoštenjak je potem pri hodniku pretrgal železno omrežje (križe) od okna ter zlezal v direktorjevo pisarnico. Sirota pa ni imel druge luči, kakor le žveplenke; to se sklepa od tod, ker je blizu 40 obgorelih klinčkov bilo razmetanih po sobi. Dobička zdatnega ni vjel za svoj trud. Pograbil je namreč le orodje, kakoršno potrebujejo zdravniki, pak 2 pečatnika z deželskim grbom. S tem napravil je vendar škode za 30 fl. Malo boljše godilo se mu je v shrambi gostilničarjevej. Da mu ne bode želodec menda s pajčevino prepreden lakote krolil, kupil si je brez denarja na skrivnem 2 veliki gnjati (šunki), oskrbel si je še salame, kruh, cukr in nekatere druge sladkarije. — Kdo pa je bil ta črni postopač? Odgovoriti je težko, ker ni pustil svoje karte vizitnice, kakor je to šega pri gospodi, kedar koga obišče ob belem dnevi, pa dotične osebe ne najde doma. Sum leti na znanega Guzaja, ki bo kmalu obhajal obletnico svoje srečne rešitve. Ušel je namreč iz ječe v noči 17—18. oktobra 1878. Vse prizadevanje, da bi ga zopet obskrbeli s stanovanjem, obleko in živežem jetniškim, vse je do zdaj brez uspeha. Nekteri ide krast in ropat s tem namenom, da ga žandarji spravijo v „luknjo“, kjer mu ni treba delati v potu svojega obraza, zraven pa še prav stradati. Naš Guzaj je drugih mislij; ima pač svoje muhe. On ljubi svobodo, kakor ptica v zraku. Ker pa mu tega ni mogoče uživati doma, zato se klati večinoma po zelenih šumah. V nedeljo 7. sept., je nek kmet opazil dim v gozdu blizu svoje hiše. Radoveden, kaj to pomenja, poda se v hosto. Tam je našel 2 človeka poleg ognjišča. Na vprašanje, kaj tukaj delata, dobi odgovor: „Kuhava si“. Mož, prepoznavši razvpitega Guzaja, se prestraši ter odkoraka bržej bolje od neprijetnega prostora. Ni mu stalo do tistih 50 fl., ktere je okr. sodnija obljubila onemu, ki jej najde in izroči imenovanega razbojnika. Dokler so pa to seznavali drugi ljudje, sta divja kuhača že pobrala svoje pete. Kakor smo zvedeli, odmahala sta proti Velenju. Čujemo, da je nekdo svojo tatovsko srečo poskusil v Velenjskem gradu ter popihal brez sleda. Govorica je, da se Guzaj že več časa (tudi v ženski obleki) potepa po naših krajih; posamezniki so ga baje večkrat zasledili. Ni toraj nemogoče in neverjetno, da je ista dvojica obiskala